

DICCIONARI DE TRÀNSIT

Introducció

De l'edició impresa (2000)

El trànsit és un concepte quotidià que forma part indissociable de la nostra vida com a éssers que vivim en comunitat. Només sortir de casa ja adquirim un rol dins d'aquest joc, esdevenim vianants, conductors, acompanyants, passatgers. O més d'una cosa successivament, en un mateix desplaçament: de la porta de casa a la parada de l'autobús i agafem l'autobús (vianant i passatger); de la porta de casa i agafem el cotxe (vianant i conductor) o pugem al cotxe amb algú amb qui compartim el trajecte a la feina (vianant i acompanyant), etc., i a l'inrevés. Cada dia, cada dia.

I també és un tema d'actualitat permanent. Els informatius dels mitjans de comunicació de massa ens informen diàriament, i sobretot el cap de setmana, de la situació del trànsit, els trams amb circulació lenta, amb congestió, les caravanes, i també dels accidents de trànsit.

Però ara és un concepte abstracte, perquè, què suggereix una paraula tan familiar com *trànsit*? El primer que sol venir al cap és vehicles i carreteres. Però de seguida ens recordem dels vianants, i potser també d'altres persones: els conductors dels vehicles, els passatgers d'un autobús, els motoristes, els ciclistes, etc. Aquí, al llarg de l'elaboració del diccionari, hem tingut sempre com a punt de referència la seguretat viària, al voltant de la qual se n'articula el contingut. I la seguretat viària l'enquadrem dins la perspectiva de la mobilitat, entesa en el sentit ampli de possibilitat de les persones i les mercaderies de moure's o ser transportades en una àrea geogràfica determinada.

Així doncs, un concepte quotidià, d'actualitat, abstracte i també molt ampli, com una mena de cercle amb múltiples interseccions d'altres cercles. Una matèria multidisciplinària i interdisciplinària on es troben l'enginyeria, la física, la psicologia, la mecànica, la medicina, la logística, la informàtica, etc.

El *Diccionari de trànsit* que teniu a les mans, que va ser una iniciativa del Servei Català de Trànsit, ha estat elaborat pel Termcat en estreta col·laboració amb especialistes d'aquest servei del Departament d'Interior, i també amb l'assessorament d'especialistes d'altres institucions.

El diccionari vol ser una eina útil per a tots els professionals vinculats amb la mobilitat (responsables i tècnics de la gestió del trànsit i de les infraestructures, educadors, investigadors d'accidents, policia de trànsit, etc.), i també per als intermediaris lingüístics (assessors, traductors, correctors) que tracten textos d'aquest àmbit.

Abast

Aquest *Diccionari de trànsit* és el primer diccionari que es publica en català que recull i sistematitza la terminologia d'aquest àmbit tan multidisciplinari. I inclou conceptes que no s'havien tractat sistemàticament en obres terminològiques precedents, com ara la terminologia relativa a l'educació viària o al treball d'investigació d'accidents de trànsit.

El diccionari conté 1.592 termes catalans amb la categoria gramatical corresponent, la definició i les equivalències en castellà, francès i anglès. A més, inclou també les relacions de sinonímia entre els termes i, quan s'ha considerat necessari, notes de tipus conceptual o lingüístic que completen la informació.

Com mostra l'arbre de camp (una esquematització de l'estructura interna de l'obra que en delimita l'abast temàtic i que permet classificar-ne els termes), que l'usuari trobarà tot seguit d'aquesta introducció, el diccionari inclou la terminologia de sis blocs temàtics: circulació, usuaris, vehicle, via, seguretat viària i impacte ambiental.

Cal dir que, pel fet de tractar-se d'una obra interdisciplinària, no ha estat fàcil establir uns límits precisos per acotar la pertinència dels termes i trobar l'equilibri quant a l'especificitat de la terminologia seleccionada de cadascuna de les àrees del diccionari. Així, per exemple, pel que fa als elements del vehicle o al manteniment hem inclòs aquells que tenen relació amb la conducció i la seguretat, ja que no preteníem fer un diccionari de l'automòbil (hi trobarem *cinturó de seguretat* o *suspensió* però no elements molt específics de mecànica); o, pel que fa a la via, no s'inclouen tots els termes de projecció o construcció de carreteres, ja que no preteníem fer un diccionari de carreteres perquè en català ja disposem del *Diccionari de carreteres* elaborat pel Departament de Política Territorial i Obres Públiques.

S'ha tractat sistemàticament, això sí, la terminologia més pròpia o més específica del trànsit: la previsió, la gestió, la normativa de circulació (permisos, impostos, llicències) o les disfuncions (*embús*, *retenció*, etc.). De la mateixa manera, la terminologia relativa als accidents de trànsit s'ha sistematitzat segons el patró temporal: els factors, les fases, les conseqüències (efectes i assistència) i la investigació.

Fonts

La documentació que ha servit per a l'elaboració de l'obra apareix citada a l'apartat de bibliografia del final del diccionari, ordenada en tres blocs d'acord amb la naturalesa del seu contingut: obres especialitzades, obres terminològiques i obres lexicogràfiques

Les obres especialitzades s'han utilitzat bàsicament com a font de buidatge, i inclouen algunes lleis representatives com ara la *Llei de carreteres*, el *Reglamento General de vehículos* o la *Ley sobre tráfico, circulación de vehículos a motor y seguridad vial*, les quals ens han servit també per fixar alguns conceptes que calia definir des d'un punt de vista legal. Les obres terminològiques i lexicogràfiques han servit en la fase de compleció, contrast i revisió de les informacions.

S'ha consultat bibliografia molt diversa com ara manuals, apunts de l'Escola de Policia de Catalunya, actes de congressos, revistes especialitzades, tesis doctorals, dossiers, estadístiques, etc. I també s'han documentat termes als mitjans de comunicació, especialment la ràdio, la televisió i la premsa escrita. I una font d'informació molt valuosa ha estat sens dubte la xarxa Internet, especialment per a documentar equivalències en castellà, francès i anglès.

Pel que fa a les fonts orals, hem de destacar la participació en totes les fases del treball d'un bon nombre d'especialistes, atesa la diversitat de sectors d'activitat diferents que comprèn el diccionari, els quals han contribuït a la fixació conceptual de l'obra i la constatació de l'ús dels termes.

Normalització

El diccionari inclou una cinquantena de termes que han estat sancionats pel Consell Supervisor, organisme que s'ocupa de la normalització formal de la terminologia catalana, i que està integrat per membres designats per la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans i per membres del TERMCAT.

D'aquests termes, n'hi ha alguns que ja havien estat normalitzats prèviament a l'elaboració d'aquest diccionari i que han tingut una certa difusió, com és el cas de *coixí de seguretat*, denominació catalana alternativa al manlleu anglès *airbag*, *aparcament d'enllaç* o *de dissuasió per park-and-ride* o *interèix per batalla*.

D'altres han estat normalitzats expressament per a aquesta obra. Els termes tractats pel Consell Supervisor els podem agrupar bàsicament en tres blocs:

- Manlleus d'altres llengües per als quals s'ha proposat una alternativa catalana: *davantal* per *salpicadero*, *corredor* per *corridor*, *afebliment de la frenada* per *fading*, *conversió en zona de vianants* per *pedestrianization*, *triatge* per *triage* o *virolla* per *trompo*.
- Neologismes que presentaven dubtes quant a la seva adequació formal: *accidentogen*, *desacceleròmetre* o *desceleròmetre*, *cinemòmetre* o *frenòmetre*.
- Conceptes nous per als quals ha calgut ratificar una denominació usada pels especialistes (*telepeatge*, *vehicle d'alta ocupació* (VAO) o *carril VAO*) o trobar una alternativa catalana al manlleu, com en els casos de *cotxe compartit* per *car pooling*, *pedalabilitat* i *pedalable* per *ciclabilidad* i *ciclable* o *efecte badoc* per *efecto mirón*.

Forma de consulta

Els termes del diccionari es presenten segons el seu ordre seqüencial (*àrea de servei* i no *servei*, *àrea de*), i segueixen l'ordenació alfabètica discontinua, que evita interrupcions en els termes d'una sèrie i segons la qual els espais en blanc precedeixen els signes no alfabètics (principalment apòstrofs i guionets), i els signes no alfabètics precedeixen els signes alfabètics:

Ex. *carril*
 carril bus
 carril d'acceleració
 carril d'entrada
 carril de girada
 carril de sortida

Els substantius es presenten en singular, llevat dels casos de plurals lexicalitzats (*corrents convergents*) i amb la terminació femenina quan es tracta de noms de doble gènere (*conductor -a*). Els adjectius, també en singular, es presenten amb la terminació femenina quan en tenen (*viari -ària*).

Les equivalències es presenten per ordre alfabètic. La inclusió d'índexs al final del diccionari permet d'accedir al terme català i a la resta d'informacions a partir de la denominació castellana, francesa o anglesa.

Els sinònims catalans considerats absoluts es remetent l'un a l'altre amb l'indicatiu *sin*. El sinònim que per ordre alfabètic apareix en primer lloc agrupa la definició, les equivalències i la nota (per exemple, *intensitat de trànsit* i *volum de trànsit*). En canvi, els sinònims complementaris remetent al sinònim considerat preferent amb l'abreviatura *veg.*, i aquest sinònim preferent duu totes les informacions, juntament amb la indicació dels seus sinònims complementaris (per exemple, *desacceleració* i *desceleració*). Solament les sigles mantenen les equivalències que els corresponen (per exemple, *MMA*).

Un diccionari obert

Un diccionari terminològic no és una obra tancada, sinó que ha d'estar permanentment obert a l'actualització de les informacions que recull. Volem expressar el desig de millorar en el futur el diccionari que presentem amb els suggeriments i les propostes de modificació que els usuaris vulguin adreçar-nos.